

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Zonkrachtactieplan

Versie 2019

RIVM Briefrapport 2019-0078
A. van Dijk et al.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Zonkrachtactieplan

Versie 2019

RIVM Briefrapport 2019-0078
A. van Dijk et al.

Colofon

© RIVM 2019

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

DOI 10.21945/RIVM-2019-0078

A. van Dijk (auteur), RIVM
W. Hagens (auteur), RIVM
H. Slaper (auteur), RIVM
M. Boekema (auteur), RIVM

Contact:
Werner Hagens
centrum Veiligheid
werner.hagens@rivm.nl

Dit onderzoek werd verricht in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in het kader van de additionele opdracht "opstellen/ontwerpen zonkrachtactieplan"

Dit is een uitgave van:
**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**
Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
Nederland
www.rivm.nl

Publiekssamenvatting

Zonkrachtactieplan

versie 2019

Jaarlijks krijgen ruim 50.000 Nederlanders te horen dat ze huidkanker hebben. Blootstelling aan UV-straling van zonlicht is daar de belangrijkste oorzaak van. Ook vergroot UV-straling de kans op staar in het oog.

Verstandig zongedrag kan het risico op schade door UV-straling verkleinen. Om verstandig zonnen te stimuleren is het Zonkrachtactieplan opgesteld. Het doel van het plan is dat betrokken partijen afspraken maken over een eenduidige communicatie over UV-blootstelling. Deze afspraken zullen eraan bijdragen dat mensen bewuster en verstandiger omgaan met UV-straling. Daarnaast kan het Zonkrachtplan de kennis over UV-straling en blootstelling vergroten door een gezamenlijke kennisagenda op te stellen. Hierin staan de kennisonderdelen benoemd en geprioriteerd waar extra onderzoek nodig is en waaraan in gezamenlijkheid kan worden gewerkt.

Het Zonkrachtactieplan is opgesteld door het RIVM en maatschappelijke partners die zich inspannen om huidkanker te voorkomen. Het ministerie van VWS heeft hiertoe opdracht gegeven, omdat het bezorgd is over de sterke toename van het aantal huidkankergevallen. Dit aantal is harder gestegen dan vanwege de vergrijzing en de aantasting van de ozonlaag was verwacht. Vermoedelijk komt het doordat mensen vaker en langer de huid aan UV-straling blootstellen. Door de klimaatverandering zal het aantal warme dagen toenemen. Daardoor zullen we in de toekomst vermoedelijk nog vaker buiten zijn en onze huid en ogen nog meer blootstellen aan de zon.

Kernwoorden: UV-blootstelling, Zonkrachtactieplan, klimaatverandering, huidkanker, zonbescherming.

Synopsis

UV-index action plan

Version 2019

Every year more than 50,000 new cases of skin cancer are diagnosed in the Netherlands. Exposure of the skin to solar UV-radiation is the primary cause of such cancers. UV-radiation also contributes to the incidence of cataract of the eye.

Sensible sun protection habits can reduce the risk of damage from UV radiation. The UV-index action plan was established to promote such habits. The plan aims to ensure that the parties involved agree on clear and consistent communications with regard to UV exposure. These agreements will contribute to people being more aware and sensible about UV radiation. In addition, the UV-index action plan can increase knowledge of UV radiation and exposure by drafting a joint knowledge agenda. This agenda will identify and prioritize the topics where extra research is needed, also in collaboration with other parties.

The UV-index action plan was drawn up by the RIVM together with other partners involved in efforts to prevent skin cancer. The Ministry of Health, Welfare and Sport commissioned the plan due to its concern about the sharp increase of skin cancer incidence. This increase is only partly explained by the ageing of the Dutch population and the depletion of the ozone layer. The increase is most likely caused, in large part, by the fact that people expose their skin to UV radiation more frequently and for longer periods of time. Due to climate change, the number of warm days will increase, and as a result we will probably spend more time outdoors in the future and expose our skin and eyes even more to the sun.

Keywords: UV exposure, UV-index action plan, climate change, skin cancer, sun protection.

Inhoudsopgave

1	Inleiding — 9
1.1	Achtergrond — 9
1.2	Probleemschets — 9
1.2.1	Mogelijk hogere UV-blootstelling door klimaatverandering — 9
1.2.2	Geen afgestemde communicatiestrategie beschikbaar — 9
1.3	Opdracht om te komen tot een Zonkrachtactieplan — 9
1.4	Ambitie van het Zonkrachtactieplan — 10
1.5	Doel van het Zonkrachtactieplan — 10
1.6	Hoofdlijn Zonkrachtactieplan — 10
2	Werkwijze om te komen tot een Zonkrachtactieplan — 11
3	Partners van het Zonkrachtactieplan — 13
4	Uitwerking communicatieplan — 17
4.1	Coördineren — 17
4.2	Signaleren — 18
4.3	Attenderen — 18
4.4	Faciliteren — 19
5	Uitwerking kennisagenda — 21
5.1	Gemeenschappelijk vertrekpunt — 21
5.2	Onderzoeksagenda — 21
5.3	Samenwerkingsforum — 21
6	Referenties — 23

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Het aantal huidkankergevallen in Nederland is in de afgelopen decennia veel harder gestegen dan verwacht mocht worden op basis van vergrijzing van de bevolking en de aantasting van de ozonlaag. Sinds 1990 is de toename verviervoudigd. Deze toename van huidkanker is veel hoger dan voor andere vormen van kanker. Een verdere toename wordt verwacht. Jaarlijks krijgen nu ruim 50.000 Nederlanders te horen dat ze een van de vormen van huidkanker hebben en jaarlijks overlijden er rond de 900 Nederlanders aan huidkanker (RIVM, 2017). Voor de gevaarlijkste vorm van huidkanker, het melanoom, behoort Nederland qua incidentie tot de koplopers in Europa.

De ultraviolette straling (UV-straling) afkomstig uit zonlicht, is de belangrijkste oorzaak van het ontstaan van huidkanker. Ook draagt de UV-straling bij aan staarvorming in het oog.

1.2 Probleemschets

1.2.1 *Mogelijk hogere UV-blootstelling door klimaatverandering*

Zoals hierboven al vermeld, is de toename van huidkanker in Nederland veel hoger dan voor andere vormen van kanker en ook hoger dan wat door de toenemende vergrijzing of door de ozonlaagaantasting verklaard kan worden. Extrapolatie van de cijfers naar de toekomst laat zien dat een verdere aanzienlijke toename van huidkankergevallen mag worden verwacht (RIVM, 2017). Een belangrijke oorzaak van deze stijging is vermoedelijk ons blootstellingsgedrag. Nederlanders zijn bij mooi weer graag buiten, en als men eenmaal buiten is, dan is daar ook blootstelling aan UV-straling. Door klimaatverandering neemt het aantal warme dagen toe. Dit zal ervoor zorgen dat de blootstelling aan zonlicht in de toekomst alleen maar meer zal worden. Behalve huidkanker veroorzaakt UV-straling ook staar, waarvan de incidentie in de afgelopen decennia ook sterk is gestegen.

1.2.2 *Geen afgestemde communicatiestrategie beschikbaar*

Op dit moment zijn diverse partijen in Nederland actief met communicatie en voorlichting over UV-blootstelling. Dit zijn onder andere het ministerie van VWS, RIVM, KNMI, KWF, NVDV, Huidfonds, Stichting Melanoom, NVH, LUMC, AMC, UMCU, MUMC, NOG, Oogfonds en het IKNL (zie hoofdstuk 3 voor meer informatie). Echter, het ontbreekt op dit moment aan een gemeenschappelijke communicatiestrategie en afgestemde voorlichting. Hierdoor kan er onduidelijkheid ontstaan bij het publiek over verstandig zongedrag.

1.3 Opdracht om te komen tot een Zonkrachtactieplan

Het ministerie van VWS is bezorgd over de sterke toename van huidkankergevallen en wil iets doen om deze toename terug te dringen. In andere landen waar veilig zongedrag al langer gecommuniceerd wordt, zijn goede voorbeelden te vinden van goede en doelgerichte communicatie. Zo is er in Australië al jaren een overheids campagne gaande om bewustwording over verantwoord zongedrag te bevorderen

(Sunsmart, 2019). Het ministerie van VWS wil graag dat er in Nederland ook een afgestemde communicatiestrategie komt rondom UV-blootstelling en gezondheid. Daarom heeft het ministerie van VWS eind 2018 het RIVM de opdracht gegeven om met de partners een gemeenschappelijke communicatiestrategie over UV blootstelling op te stellen: het Zonkrachtactieplan.

1.4 Ambitie van het Zonkrachtactieplan

De ambitie van het Zonkrachtactieplan is om een bijdrage te leveren aan het verminderen van het aantal huidkankergevallen door UV-straling in Nederland. Verstandig zongedrag zal, in de toekomst, bijdragen aan een verlaging van de incidentie van huidkanker en staar.

1.5 Doel van het Zonkrachtactieplan

Het doel van het Zonkrachtactieplan is om samen met partners afspraken te maken over de eenduidige communicatie rondom UV-blootstelling om te zorgen voor bewustere en verstandigere omgang met UV-straling. Daarnaast kan het Zonkrachtactieplan een bijdrage leveren op gebied van kennis (en kennisontwikkeling) door een gezamenlijke kennisagenda te delen.

1.6 Hoofdpijn Zonkrachtactieplan

Om het doel van het Zonkrachtactieplan te realiseren is samenwerking nodig van de diverse (maatschappelijke) organisaties die actief zijn op het gebied van huidkankerpreventie, waarbij elke organisatie vanuit zijn eigen rol kan communiceren richting zijn eigen achterban, risicogroep en/of de bevolking.

Het Zonkrachtactieplan geeft een aanzet om afspraken te maken over het moment van communiceren, de communicatieboodschap en de doelgroep. Daarnaast kan het Zonkrachtactieplan een bijdrage leveren op gebied van kennis (en kennisontwikkeling) door een gezamenlijke kennisagenda te delen. Op deze manier kunnen de belangrijkste kennisiaten worden benoemd en geprioriteerd. Dit kan mogelijk ook vervolg krijgen in het gezamenlijk opstellen van onderzoeksvoorstellen voor o.a. NWO en ZonMW.

2 Werkwijze om te komen tot een Zonkrachtactieplan

Als eerste stap is er door het RIVM in 2018 een startdocument opgesteld: "whitepaper Zonkrachtactieplan". Dit startdocument heeft als input gediend voor de workshop van 14 december 2018 op het RIVM. Het startdocument en (de notulen van) de workshop zijn samengevoegd tot één conceptdocument en zijn eind januari 2019 als eerste werkversie rondgestuurd naar alle partijen die hebben deelgenomen aan de workshop. Alle partijen hebben daarna de mogelijkheid gehad om suggesties aan te dragen voor verbetering. Hier is goed gebruik van gemaakt!

Er zijn dusdanig veel suggesties binnengekomen dat het ondoenlijk bleek om binnen afzienbare tijd alle aanvullingen te verwerken. Daarom is er een keuze gemaakt om het document te splitsen in de communicatiestrategie van het Zonkrachtactieplan en de gemeenschappelijke kennisagenda. Door het communicatieplan te splitsen van de kennisagenda, ontstaat er een document wat langdurig gebruikt kan worden. De gemaakte afspraken over communicatie blijven immers overeind bij de voortschrijdende kennis.

Dit rapport beschrijft de afgesproken werkwijze om in Nederland te komen tot een Zonkrachtactieplan, onder regie van het RIVM. De kennisagenda is beschreven in een aanvullend werkdocument (enkel beschikbaar voor partners van het Zonkrachtactieplan). De implementatie van het Zonkrachtactieplan zal na vaststelling van het Zonkrachtactieplan plaatsvinden.

3 Partners van het Zonkrachtactieplan

Het ministerie van VWS heeft het RIVM de opdracht gegeven om een Zonkrachtactieplan op te stellen. Hierbij is nadrukkelijk door VWS aangegeven om belanghebbende organisaties te betrekken in dit plan. In overleg met VWS zijn de volgende organisaties gevraagd deel te nemen aan het Zonkrachtactieplan-consortium: KNMI, KWF kankerbestrijding, NVDV, Huidfonds, Stichting Melanoom, IKNL en de universiteiten LUMC, AMC, UMCU, MUMC. Na de eerste consultatieronden hebben de NVH, het Oogfonds en de NOG aangegeven om aan te sluiten bij het consortium. Uitbreiding van het consortium is mogelijk als andere (maatschappelijk) relevante partijen willen aansluiten, zoals huisartsen en de GGD. Hieronder zijn de betrokken partijen in meer detail beschreven.

Alle tot nu toe genoemde organisaties en partijen hebben geen commercieel oogmerk. Het Zonkrachtactieplan heeft enkel financiële steun van het ministerie van VWS. Een groot deel van het werk wordt uitgevoerd door het RIVM. Naast het huidige consortium zijn er ook commerciële partijen die zich bezig houden met UV-blootstelling. Dit zijn onder andere de cosmetische industrie, zonnebankenbranche, bedrijven die UV-beschermende kleding ontwerpen en commerciële meteorologische adviesbureaus. Het is voor deze commerciële partijen niet mogelijk om deel te nemen aan het Zonkrachtactieplan. Wel zijn alle betrokken organisaties in het Zonkrachtactieplan vrij om zelf, individueel, contacten te onderhouden met commerciële partijen. Dit kunnen ze echter niet doen vanuit het Zonkrachtactieplan.

De volgende partijen zijn betrokken bij het opstellen van het zonkracht actieplan:

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

In 2018 nam het ministerie van VWS het initiatief om in Nederland te komen tot Zonkrachtactieplan. VWS stimuleert mensen tot gezond gedrag. Met het opstellen van het Zonkrachtactieplan wil VWS de toename van huidkankergevallen stoppen. Voor VWS is het belangrijk dat alle partners samenwerken vanuit zelfde kennisbasis en doelgroepgericht doelgroepen communicatiestrategieën ontwikkelen. Ook vindt zij het belangrijk kennisdelen te signaleren.

RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu)

Het RIVM zet zich al meer dan 100 jaar in voor een gezonde bevolking in een gezonde leefomgeving. Via onafhankelijk (wetenschappelijk) onderzoek op het vlak van Volksgezondheid, Zorg, Milieu en Veiligheid. Het RIVM ondersteunt burgers, professionals en overheden om onze leefomgeving gezond te houden.

Het RIVM meet al meer dan 25 jaar de hoeveelheid UV-straling en publiceert deze op de website. Het RIVM signaleert dagen met (verwachte) hoge zonkracht en communiceert hierover op de eigen website. Daarnaast participeert het RIVM in verschillende (inter) nationale onderzoeksprojecten op gebied van UV-straling.

KNMI (Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut)

Het KNMI is het nationale kennisinstituut voor weer, klimaat en seismologie. Het KNMI maakt de weerberichten en berekent op basis van weersvoorspellingen de kans of er een periode van bijvoorbeeld aanhoudende hitte verwacht wordt. Het maakt klimaatscenario's en bekijkt de rol van de zon en de temperatuur. Het KNMI kan tot een week vooruit een verwachting opstellen voor de zonkracht.

KWF kankerbestrijding (Koningin Wilhelmina Fonds voor de Nederlandse Kankerbestrijding)

KWF heeft als doel minder mensen met kanker, meer mensen die genezen en een betere kwaliteit van leven voor kankerpatiënten. Om dit te bereiken werft KWF fondsen waarmee onderzoek naar kanker gefinancierd en begeleid kan worden. KWF is jarenlang actief op het dossier huidkanker en focust zich daarbij vooral op kinderen van 4 tot 12 jaar.

NVDV (Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie)

De NVDV is de beroepsvereniging van de Nederlandse dermatologen. De vereniging omvat ongeveer 480 dermatologen en ongeveer 190 artsen in opleiding tot dermatoloog. De doelstelling van de vereniging is de bevordering van de studie van huidziekten waaronder huidkanker. Naast wetenschappelijke activiteiten heeft de NVDV ook een publiek doel, namelijk om mensen te informeren over het voorkomen van en de achtergronden achter huidaandoeningen.

Huidfonds

Het Huidfonds voert campagnes, organiseert fondsenwervende evenementen en geeft voorlichting en informatie over de huid en initieert gericht onderzoek. Het Huidfonds heeft als doel het voorkomen van huidaandoeningen door voorlichting en het verbeteren van zorg aan mensen met een huidaandoening. Ook brengt het Huidfonds mensen met huidaandoeningen met huidprofessionals in verbinding. Het Huidfonds ziet het Zonkrachtactieplan breder dan alleen zonpreventie en vindt ook dat er acties nodig zijn op het gebied van zonbescherming.

Stichting Melanoom

Stichting Melanoom helpt patiënten en hun naasten om hun weg te vinden in de medische wereld in Nederland. Stichting Melanoom deelt via haar website relevante informatie over melanomen zoals gevalideerde medische informatie, klinische studies, zorgpaden, richtlijnen, kwaliteitscriteria, melanoomcentra en lotgenotencontact. Stichting Melanoom faciliteert contact tussen patiënten. Ook is de stichting belangenbehartiger voor melanoompatiënten in Nederland en behoudt contact met medici en farmaceutische industrie om het belang van patiënten te benadrukken. Stichting Melanoom adviseert over preventie. Hierbij richt zij zich op bewustwording om er voor te zorgen dat het aantal melanoompatiënten in de toekomst afneemt. Stichting Melanoom richt zich ook op vroege opsporing om zo het percentage genezingen te verhogen.

NVH (Nederlandse Vereniging van Huidtherapeuten)

De Nederlandse Vereniging van Huidtherapeuten (NVH) is de beroepsvereniging van en voor huid- en oedeemtherapeuten in Nederland. Zij zorgt voor het continu optimaal houden van de kwaliteit en voor een goede positie van de huidtherapeut en huidtherapie in het algemeen. Zij behartigt de belangen van alle ruim 1.000 aangesloten leden. Dat zijn huidtherapeuten die werken in een huidtherapiepraktijk, ziekenhuis, zelfstandige behandelcentrum, kliniek en schoonheidssalon maar ook praktijkeigenaren en studenten (aspirant-leden) aan de opleiding huidtherapie.

LUMC (Leids Universitair Medisch Centrum)

Het LUMC is primair een kennisinstelling. De patiëntenzorg vindt plaats in samenhang met onderzoek en onderwijs. Het LUMC levert topklinische zorg en zorgt voor patiënten met een bijzondere aandoening. LUMC vindt het belangrijk kritisch naar de effecten van zonnen te kijken en vindt het belangrijk verstandig zonnen te bevorderen.

Coronel Instituut voor Arbeid en Gezondheid

Het Coronel Instituut voor Arbeid en Gezondheid van het Amsterdams Medisch Centrum (AMC) is de grootste universiteitsafdeling van Nederland op het gebied van gezondheid op het werk. Het onderzoekt preventie, etiologie, beoordeling en behandeling / supervisie van ziekten die op de een of andere manier gerelateerd zijn aan het werk. Het Coronel Instituut richt zich ook op beroepsmatige blootstelling aan zon en is betrokken bij een aantal Europese projecten.

UMCU (Universitair Medisch Centrum Utrecht)

Het UMC Utrecht is een internationaal universitair medisch centrum. Het UMC Utrecht speelt een belangrijke rol in het internationale onderzoeksveld en is toonaangevend op het gebied van onderzoek en innovatie op verschillende terreinen. De kennis die het UMC creëert brengt ze richting klinische- en haalbaarheidsstudies om vervolgens toe te passen in de kliniek.

MUMC (Maastricht Universitair Medisch Centrum)

Maastricht University heeft veel expertise op het gebied van gezondheidsbevordering en gezondheidscommunicatie en voert sinds ongeveer 15 jaar onderzoek uit op het gebied van huidkankerpreventie. Dit onderzoek richt zich met name op het onderzoeken van gedragingen en gedragsdeterminanten rondom UV-blootstelling en -bescherming. Op basis van dit onderzoek ontwikkelt en evalueert de universiteit interventies op het terrein van huidkankerpreventie.

IKNL (Integraal Kankercentrum Nederland)

Het IKNL monitort het voorkomen en de behandeling van kanker in Nederland en richt zich op continue verbetering van de oncologische en palliatieve zorg. IKNL registreert hierin gegevens van alle patiënten met kanker in Nederland, analyseert ze en verricht er onderzoek mee. De resultaten daaruit deelt het met medisch professionals, zorginstellingen, regionale netwerken en beleidsmakers. Daarnaast bevordert IKNL samenwerking tussen organisaties en professionals werkzaam in de

oncologische en palliatieve zorg en ontwikkelt op basis van richtlijnen beslissingsondersteuning voor de beste zorg voor elke patiënt.

Oogfonds

Het Oogfonds heeft als doel het voorkomen en bestrijden van oogaandoeningen en helpt mensen met een visuele beperking zichtbaar beter te participeren in de samenleving. Het Oogfonds subsidieert wetenschappelijk onderzoek en maatschappelijke projecten in Nederland en is het fonds pleitbezorger en voorlichter. Het Oogfonds werft fondsen en werkt samen met partners in het veld.

NOG (Nederlands Oogheelkundig Gezelschap)

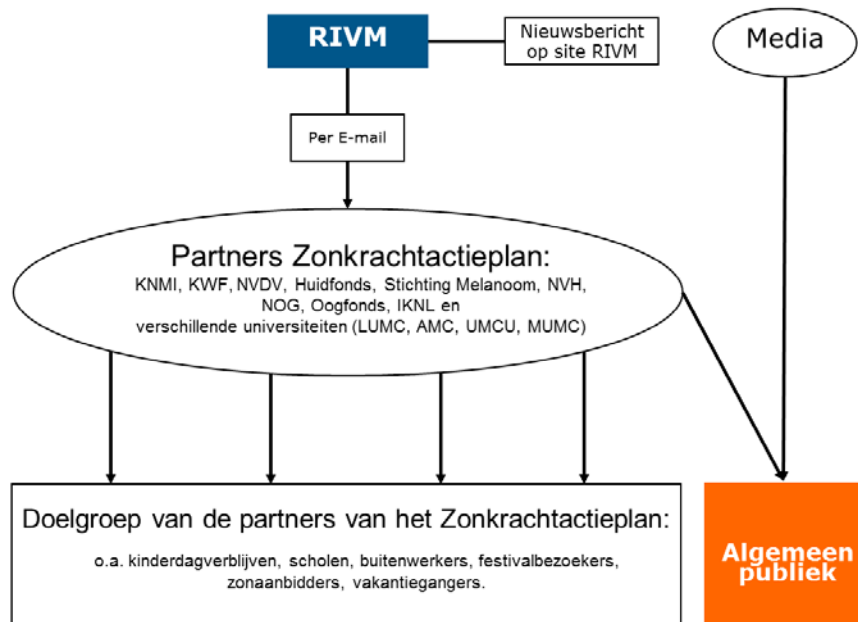
Het NOG is een beroepsvereniging van oogartsen en heeft als doel het bevorderen van de oogheelkunde en de kwaliteit en veiligheid van de oogheelkundige zorg. Via de website verbindt NOG patiënten en deelt het patiëntenvoorlichtingsinformatie over diverse oogheelkundige aandoeningen en gecertificeerde refractiechirurgen.

4 Uitwerking communicatieplan

Het communicatieplan is gericht op de afstemming van de communicatie van de betrokken partners. Om daadwerkelijk bij te dragen aan gedragsverandering zijn communicatiecampagnes nodig zoals de Australische Sunsmart overheids campagne (Sunsmart, 2019). Het zonkrachtactieplan is niet opgezet als een overheids-communicatiecampagne, maar is een eerste stap naar meer, eenduidige, communicatie over UV blootstelling en gezondheid.

4.1 Coördineren

Om het doel van het Zonkrachtactieplan te realiseren is samenwerking nodig van de diverse instituten en instanties die actief zijn op het gebied van huidkankerpreventie, waarbij elke organisatie vanuit zijn eigen rol kan communiceren richting zijn eigen achterban en/of de bevolking. De coördinatie van het Zonkrachtactieplan is belegd bij het RIVM. Deze coördinatie bestaat uit het monitoren van de zonkracht, het attenderen van de partners (met een afstemmingsmail) en het algemeen publiek (met een nieuwsbericht) op een periode met hoge zonkracht (voor de tijd van het jaar). Daarnaast vindt afstemming plaats over de communicatieboodschap en communicatiemomenten. In figuur 1 is het communicatieplan schematisch uitgewerkt.

Figuur 1: Schematische weergave van het Zonkrachtactieplan. Het RIVM coördineert het Zonkrachtactieplan. Bij (vaste) communicatiemomenten stuurt het RIVM een afstemmingsmail naar alle partners van het Zonkrachtactieplan. Daarnaast publiceert het RIVM een nieuwsbericht op de site. In de regel wordt dit nieuwsbericht opgepakt door de media. Dit resulteert in berichtgeving naar het algemene publiek. Daarnaast kan iedere partner van het Zonkrachtactieplan zelf, op eigen initiatief en te allen tijde, informatie delen richting hun doelgroep, achterban en/of algemeen publiek.

4.2 Signaleren

Het RIVM meet elke 12 minuten de werkelijke zonkracht in Bilthoven. Het KNMI geeft prognoses voor de verwachte zonkracht bij heldere hemel voor de komende dagen. Deze verwachte en gemeten zonkrachtwaarden worden gebruikt om aandacht te vragen voor de risico's van blootstelling aan UV-straling.

De zonkracht is een maat voor de snelheid waarmee de huid een zonverbranding kan oplopen. De zonkracht wordt internationaal aangeduid als UV-index en de World Health Organization (WHO) geeft de volgende classificatie van de zonkrachtwaarden (WHO, 2019):

- Laag (1, 2);
- Matig (3, 4, 5);
- Hoog (6, 7);
- Zeer hoog (8, 9, 10);
- Extreem (11+)

Het Zonkrachtactieplan hanteert deze internationaal geaccepteerde index.

4.3 Attenderen

Als het KNMI en het RIVM constateren dat er kans is op hoge zonkracht voor de tijd van het jaar, zal er vanuit het RIVM een nieuwsbericht worden geplaatst op de website¹ van het RIVM. Als er door de media vragen worden gesteld aan het RIVM naar aanleiding van dit bericht, dan zullen deze worden beantwoord.

Het RIVM informeert alle partners van het Zonkrachtactieplan per mail voorafgaand aan de plaatsing van het nieuwsbericht op de RIVM-website. De partners van het Zonkrachtactieplan kunnen het bericht overnemen en deze met hun doelgroep delen. Dit is geen verplichting. Alle partners in het Zonkrachtactieplan zijn vrij om hun eigen moment voor hun communicatie richting hun doelgroep te kiezen.

Voor een heldere attendering is het van belang dat het communicatiemoment passend is bij de beleving van de ontvanger. Het voorstel is om (in ieder geval) in het voorjaar en in de zomer een attenderingsbericht te plaatsen. Daarnaast kan *ad hoc*, bij speciale gebeurtenissen, ook een bericht worden geplaatst. In de onderstaande tekstbox is dit voorstel verder uitgewerkt.

¹ www.rivm.nl

Voorstel Afstemmingsmomenten communicatie

Het doel van het afstemmen van deze communicatiemomenten is om er te zorgen een zo groot mogelijk deel van de doelgroep wordt bereikt.

Voorjaar

Het voorstel is om in het voorjaar², eenmalig, bij matige zonkracht en bij mooi weer een alert te communiceren. Het gaat hierbij om een periode met potentieel hoge UV-blootstelling, zoals een (extra) lang weekend met veel voorspelde zonuren (bijvoorbeeld het paasweekend) of aan de start van de meivakantie.

Zomer

Het voorstel is om in het begin van de zomer³, als de schoolvakanties beginnen, een attendering op de website van het RIVM te plaatsen. Aan het begin van de zomer gaan mensen (nog) meer naar buiten. Daarnaast gaan veel mensen op vakantie naar plekken met mogelijk hogere zonkracht.

Zeer hoge zonkracht

In de zomer kunnen er verschillende momenten van hoge zonkracht zijn⁴. Het voorstel is om bij zeer hoge zonkracht gezamenlijk een bericht te plaatsen. Daarnaast kunnen er situaties voorkomen waarbij zonkracht kan worden meegenomen bij andere communicatiemomenten⁵, zoals bij de communicatie rondom het Nationaal Hitteplan van het RIVM

Als voorbeeld van communicatiemomenten worden in voetnoten enkele voorbeelden van de communicatie uit 2018 vanuit het RIVM weergegeven.

4.4 Faciliteren

Het RIVM communiceert een korte, eenduidige en heldere boodschap bij het attenderingsbericht. Deze kernboodschap heeft als doel de blootstelling aan UV te verminderen en bevat praktisch handelingsperspectief. In onderstaande tekstbox is de concept kernboodschap uit het RIVM bericht weergegeven.

Concept Advies Alert (zoals gebruikt door RIVM)

Geniet, maar verbrand niet!

- Blijf tussen 12.00 en 15.00 uur zoveel mogelijk uit de zon en zoek de schaduw op.
- Bedek de huid met kleding en draag een pet of zonnebril.
- Smeer de onbedekte huid in met zonnebrandcrème (minstens factor 30).
- Besteed extra aandacht aan het beschermen van (jonge) kinderen tegen UV.

² <https://www.rivm.nl/nieuws/zon-verstandig-hoge-zonkracht-voor-tijd-van-jaar>

³ <https://www.rivm.nl/nieuws/hoge-zonkracht-gemeten>

⁴ <https://www.rivm.nl/nieuws/UV-straling-van-zon-in-juli-2018-breekt-record>

⁵ <https://www.rivm.nl/nieuws/nationaal-hitteplan-actief-in-heel-nederland-0>

Aangezien de verschillende partijen binnen het Zonkrachtactieplan (mogelijk) verschillende doelgroepen hebben, is het lastig om vanuit het Zonkrachtactieplan alle informatie die nodig is in één (communicatie)boodschap te verwoorden. Iedere partner van het Zonkrachtactieplan kan zelf aanvullende informatie delen richting hun doelgroep en/of media. Hierbij wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de bestaande communicatielijnen van de partners van het Zonkrachtactieplan.

Vanuit het Zonkrachtactieplan wordt voorgesteld om eenheid in communicatie te verkrijgen. De volgende activiteiten vanuit het RIVM kunnen dit faciliteren:

- Een Zonkrachtactieplan pagina op internet waar de bestaande voorlichtingsmaterialen van partners verzameld zijn.
- Een "Vraag en Antwoord" lijst beschikbaar te stellen.
- Vrijblijvende toetsing door het RIVM van de communicatiematerialen van partners op juistheid en geldigheid.

5 Uitwerking kennisagenda

Naast het communicatieplan levert het Zonkrachtactieplan een bijdrage op het gebied van kennis (en kennisontwikkeling) door een kennisagenda op te stellen. Op deze manier kunnen de belangrijkste kennishiaten worden benoemd en geprioriteerd.

De voorgestelde kennisagenda bestaat uit verschillende onderdelen:

- *Gezamenlijk vertrekpunt.*
- *Onderzoeks-agenda.*
- *Samenwerkingsforum.*

De uitwerking van de kennisagenda staat niet in dit rapport, maar wordt in een aanvullend werkdocument (met versiebeheer) bijgehouden. Het werkdocument is beschikbaar voor partners van het Zonkrachtactieplan.

5.1 Gemeenschappelijk vertrekpunt

Om gezamenlijk op te kunnen trekken is het goed om een gezamenlijk vertrekpunt te markeren. Hierin worden de inzichten verwoord die relevant zijn voor het Zonkrachtactieplan. Een eerste aanzet voor dit vertrekpunt is beschreven in het aanvullende werkdocument. Deze moet nog verder worden uitgewerkt binnen het Zonkrachtactieplan.

5.2 Onderzoeksagenda

Nadat het gemeenschappelijke vertrekpunt is vastgesteld, is het mogelijk om te inventariseren welke (essentiële) kennis nu ontbreekt op gebied van UV blootstelling en gezondheid. De verschillende onderdelen van deze kennishiaten kunnen worden geprioriteerd. Op deze manier ontstaat een ruwe versie van een onderzoeks-agenda. Tijdens de workshop zijn enkele kennishiaten besproken. In het aanvullende werkdocument zijn deze punten weergegeven, als startpunt van de onderzoeks-agenda. Deze punten zullen nog worden aangevuld als het Zonkrachtactieplan van start gaat.

Nieuwe kennis op gebied van UV blootstelling en gezondheid kan de voorlichting in het kader van het Zonkrachtactieplan aanscherpen en verbeteren. Wat dat betreft is effectief communiceren over UV ook een belangrijk onderwerp waar meer onderzoek voor nodig is en daarom staat dit onderwerp ook op de kennisagenda. Daarnaast is het ook goed om de effectiviteit van het Zonkrachtactieplan zelf te evalueren. Daarom staat in het aanvullende werkdocument ook een voorstel op welke manier de bijdrage van het Zonkrachtactieplan zelf kan worden onderzocht.

Het consortium van het Zonkrachtactieplan kan ook in gezamenlijkheid werken aan het opstellen en indienen van wetenschappelijke onderzoeksvoorstellen (bijvoorbeeld bij ZonMW, NWO).

5.3 Samenwerkingsforum

Vanuit het Zonkrachtactieplan wordt voorgesteld om een (digitaal) samenwerkingsforum in te richten om de bestaande kennis te bundelen, te borgen en onderling beschikbaar te stellen.

Alle partners van het Zonkrachtactieplan wordt gevraagd om (nieuwe) gegevens (bijvoorbeeld nieuwe literatuur, cijfers, trends etc) onderling te delen op het zonkrachtforum. Ook kunnen bijeenkomsten en andere interessante data worden toegevoegd aan de gemeenschappelijke agenda (conferenties, internationale bijeenkomsten etc).

Als vorm kan gekozen worden voor een standaard digitaal forum, maar meerdere opties kunnen in een later stadium voorgesteld worden. Ook moeten er afspraken gemaakt worden over hosting en toegang tot het forum.

6 Referenties

RIVM 2017: H Slaper, A van Dijk, P den Outer, H van kranen, L Slobbe
UV-straling en gezondheid, RIVM-briefrapport 2017-0074

Sunsmart, 2019: <http://www.sunsmart.com.au/> (geraadpleegd op 30-4-2019)

WHO 2019:
https://www.who.int/UV/intersunprogramme/activities/UV_index/en/
(geraadpleegd op 30-4-2019)

RIVM

De zorg voor morgen begint vandaag